

A munkavédelem

A veszélyek elleni védekezés egyik lehetséges szakmai ágát a munkavédelem jelenti.

A munkavédelem forgalmi meghatározása első sorban jogi feladat. A jelenlegi előírások szerint a szervezett munkavégzésre vonatkozó:

- törvénykezési,
- a követelményeknek való megfelelési és
- intézményi (jogalkotói és ellenőrző) rendszer.

Két szakterületre oszlik. Ezek a:

- **munkabiztonság:** az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzési technikai, műszaki és szervezési feltételrendszere, amely meghatározza a munkakörülményeket és a munkavégzés szabályait a veszélyforrások feltárása, kiküszöbölése, az erre való felkészítés céljából, a balesetek megelőzése, az ismétlődések megakadályozása érdekében;
- **munkaegészségügy:** a munkavállalók munkahelyi egészségvédelmének, a megelőzési követelményeknek a rendszere, amit az egészségkárosító hatások és kóroki tényezők által kiváltott kockázatok megfelelő kezelése révén valósít meg a foglalkozási betegségek megelőzése és a munkavégző képesség megtartása (és fejlesztése) érdekében.

A fenti fogalomrendszer részleteiben hangsúlyozza azokat az új értékeket, amelyek napjainkban életünket és munkavégzésünket egyre inkább meghatározzák: a **biztonságos munkakörülmények** és ezen belül a **biztonságos munkavégzés** igénye. Ezek szem előtt tartásával a munkavédelem **főbb céljai** a következőkben foglalható össze:

- a munkavégzés során fellépő egészségkárosító hatások kivédése, a biztonságos, egészséget nem veszélyeztető munkakörülmények biztosítása;
- a célok elérése érdekében a feltételrendszer (munkavédelmi követelmények, eszközök, intézkedések, intézmények) egységes és tudatos alakítása;
- a munkavédelem társadalmi elfogadottságának javítása, amely megmutatja, hogy milyen mértékű a munkavédelem társadalmi támogatottsága, mennyire hatnak rá a társadalom gazdasági viszonyai (pénzügyi megszorítások) és a társadalmi berendezkedés (szemlélet).

Országos	Jogszabályok	Törvényi szint	Üzemeltetési dokumentáció (Használati utasítás)
		Rendeleti szint (Biztonsági szabályzatok)	
		Gyártói szint	
	Nemzeti szabványok	A típusú	
		B típusú	
		C típusú	
Helyi	Magatartási szabványok	Belső szabványok	Működés égiszére
			Egyes folyamatokra
	Műszaki előírások (vállalati szabványok)	Munkavédelemi utasítások	Technológia, műveletei
			Kezelési
			Karbantartási

Jogszabályok

A munkavédelem alapelvét a munkavédelemre vonatkozó törvény, részletes szabályait a különböző miniszterek által kiadott, kötelezően végrehajtandó rendeletek (végrehajtási rendeletek és szabályzatok) tartalmazzák.

Szabványok

Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy a hazai szabványosítás rendjét az Európai Közösség gyakorlatához igazítja. Az egyes európai irányelvekhez kapcsolódó szabványokat honosított, harmonizált szabványoknak nevezzük.

A nemzeti szabványosítás célja:

- az általánosan alkalmazható műszaki megoldások elterjesztése;
- a kereskedelem egyszerűsítése a cserélhetőség lehetőségének megteremtésével;
- a műszaki fejlesztés eredményeinek széles körű bevezetése;
- az élet, az egészség, a környezet, a vagyon, a fogyasztói érdek védelme;
- az egyes műszaki követelmények meghatározásával a minőség védelme.

Használati utasítás

A használati utasítás a munkaeszközök szabályos üzemeltetéséhez, működőképesség fenntartásához szükséges ismereteket és adatokat tartalmazó okmány (a szakmai zsargonban gépkönyvnek is nevezik). A termék szerves része, a gyártónak minden egyes darabhoz mellékelnie kell. Ennek elsősorban a következő információkat vagy útmutatásokat kell tartalmaznia:

- 1) a gép szállítására, mozgatására és tárolására vonatkozó információkat;
- 2) a gép telepítésére és üzembe helyezésére vonatkozó információkat;
 - a) magára a gépre vonatkozó információkat;
 - b) a gép használatára vonatkozó fontosabb információkat;
 - c) a karbantartásra vonatkozó információkat;
 - d) a veszélyhelyzetekre vonatkozó információkat.

Helyi (munkáltatói) szabályozás

Alapkötelezettségek szabályozása

- a) hatály (területi, személyi, időbeli);
- b) a különböző munkakörök munkavédelmi feladatai (munkavédelmi ügyrend);
- c) a foglalkoztatás munkavédelmi feltételei, ezen belül:
 - szakképesítési követelmények,
 - munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálata,
 - munkavédelmi oktatás,
 - munkavédelmi vizsgáztatás (nme kötelező),
 - egyéni védőeszköz juttatásának rendje,
 - védőital juttatása,
 - tisztálkodószerek juttatása;
- d) munkahelyekre, munkavégzésre vonatkozó helyi szabályok;
- e) munkavédelmi eljárások rendje, ezen belül:
 - létesítéssel (beruházás, beszerzés) kapcsolatos munkavédelmi előírások,
 - használatbavétel, üzembe helyezés,
 - időszakos biztonsági fellülvizsgálatok,
 - munkavédelmi utasítások,
 - karbantartás munkavédelmi vonatkozásai,
 - munkavédelemi ellenőrzések rendje,
 - kockázatvizsgálatok,
 - rendkívüli események (pl. munkabaleset, havária) kivizsgálása,
 - a munkavállalók egészségének és testi épségének sérelméből eredő károk megtérítésének rendje,
 - a munkaképesség- (józanág, kipihentség, drogmentesség) vizsgálat rendje.

Munkavédelmi utasítások

Technológiai, műveleti utasítás: a technológia vagy annak részét képező műveletek elvégzésének munkabiztonsági követelményeit tartalmazó, az azokban részt vevőkre vonatkozó előírás az alábbi témakörökkel:

- a termék előállításának, cselekmény végrehajtásának tömör leírása;
- a felhasználandó anyagok ismertetése;
- minőségi követelmények;
- a munkavégzés személyi feltételei;
 - veszélyforrások;
 - szükséges munka- és segédeszközök;
 - munkakezdés előtt és befejezéskor szükséges intézkedések;
 - teendők üzemzavar és egyéb veszélyes helyzet esetén.

Kezelési utasítás: a munkaeszközök rendeltetésszerű használatát, biztonságos üzemeltetését meghatározó, a kezelőre vonatkozó előírás a következő szempontokkal:

- kezelés személyi feltételei;
- munkaeszköz speciális biztonsági követelményei;
- munkaeszköz üzemeltetésének, használatának biztonsági követelményei, ezen belül:
 - a használatbavételt megelőző teendők,
 - biztonságosan végezhető munkaműveletek,
 - várható veszélyhelyzetek,
 - teendők üzemzavar vagy veszélyes helyzet esetén;
- munkaeszköz leállításának módja:
 - üzemszerűen, illetve
 - veszélyhelyzet, esetén;
- napi – kezelő által elvégezhető – ápolási, karbantartási feladatok.

Karbantartási utasítás: a munkaeszközök zavartalan és biztonságos üzemállapotát fenntartó ellenőrzési, javítási – karbantartó által végzendő – munkára vonatkozó előírás.